

Бойко В.О.

студентка

ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського

Науковий керівник:

Ніколайчук О.А.

к.е.н., доц.

ОСОБЛИВОСТІ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ

Сучасний процес глобалізації характеризується активізацією міжнародної торгівлі та інтеграцією національних підприємств і установ в світову торгову систему. Стимулом є значна економічна вигода від експортно-імпортних операцій на основі спеціалізації країн. Тому важливим є встановлення сприятливих умов співробітництва задля полегшення взаємодії міжнародних економічних відносин.

Базовим аспектом функціонування зовнішньої торгівлі країни є створення системи митного регулювання та контролю за ним. Заснування митної системи є процесом, що досягається поєднанням національних економічних інтересів та міжнародної торгівлі з урахуванням умов лібералізації світової торгівлі і формує оптимальну структуру митного регулювання.

Саме тому використовуються два рівні митного контролю. Міжнародний рівень передбачає ухвалення подібних операцій на основі єдиних принципів та за допомогою спеціалізованих установ: СОТ, МВФ тощо. На національному – законодавчо затверджується митна політика країни відповідними законами. В Україні такими законодавчими основами є Митний кодекс України, ЗУ «Про митний тариф України», ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Митна політика є вагомим інструментом контролю зовнішньоторговельної діяльності та досягнення оптимальної рівноваги інтересів світової спільноти. Митна політика включає платежі, оформлення митної процедури, ліквідацію контрабанди та боротьбу з порушеннями цих вимог, класифікацію та кодування товарів, єдину форму декларування експорту і імпорту товарів, інших міжнародних норм і стандартів. Особливістю митної системи в Україні є розширена номенклатура продукції порівняно з іншими країнами.

Митний контроль здійснюється в декілька стадій: оформлення митних документів, процедура огляду продукції на імпорт-експорт, внесення митного платежу та отримання товару. Особливо ретельно перевіряються інформація, декларації та документи відповідно до наявного вантажу, функціонування митних брокерів та магазинів в безмитній зоні. Головним документом є митна декларація, яка засвідчує відомості про товари, що перетинають кордон країни. Ці відомості уможливають ведення митного контролю, статистики та нарахування платежів. В нашій країні даний порядок проходження митниці встановив Кабінет Міністрів України.

Зовнішньоекономічна діяльність регулюється за допомогою тарифних методів. Даний інструмент дозволяє покращити становище національного виробника, нормативно закріпити умови торговельної взаємодії з іноземними державами, отримувати надходження до державного бюджету від митних операцій.

Важливим є тенденція впровадження міжнародних норм і стандартів, що дозволить спростити проходження митних процедур, вирішити питання щодо спільного транзиту, відповідати положенням міжнародних конвенцій, поглибити зовнішньоторговельні відносини з іншими країнами світу. Перехід до світових стандартів забезпечить сприятливі умови для пристосування національної економіки до глобальної міжнародної конкуренції саме завдяки більш вільного переміщення ресурсів та адаптації до єдиних економічних процесів.

Механізм проведення платежів щодо експортно-імпортних операцій у провідних країнах зі стійкою економікою має чіткий та регламентний порядок, який співпадає з принципами міжнародних організацій. Розвинуті країни світу наслідують тенденцію оподаткування тільки імпортної складової зовнішньоторговельної діяльності. В багатьох країнах на законодавчому рівні виключене експортне мито. Такі заходи запровадженні задля стимулювання вітчизняних виробників виходу на світовий ринок, а також захисту економіки країни від надлишкового імпорту.

У Європейському Союзі вже відбулася значна уніфікація податкового законодавства між країнами-учасниками. Метою даного співтовариства є врівноваження світової торгівлі. Методами досягнення мети є створення єдиної нормативної митної бази, ліквідація обмежень у міжнародних економічних відносинах, зменшення митних бар'єрів шляхом зниження ставок платежів тощо.

Крім спільного вирішення питань щодо змін зовнішніх тарифних ставок, укладання торговельно-економічних угод, впровадження загальних засобів лібералізації та експортно-імпортної політики, Європейський Союз у своїй діяльності спирається на митний союз. Він передбачає уникнення будь-яких митних зборів та інших бар'єрів при торговельній взаємодії країн-учасниць ЄС, а також спільна зовнішньоторговельна політика від ім'я єдиного економічного агента.

Нещодавно була утворена зона вільної торгівлі Україна-ЄС. Вона передбачає полегшений доступ продукції вітчизняних виробників до ринку Європейського Союзу. Для цього стандарти якості українських товарів повинні відповідати європейським і вільно проходити експертизи щодо безпечності продукції у лабораторіях ЄС. Перевагами створення такої зони є скасування близько 98% митних зборів, підвищення конкурентоздатності українських товарів шляхом виходу на новий рівень якості і здешевленню через ліквідацію митних тарифів, можливість пошуку нових стратегічних партнерів, реформування вітчизняного законодавства до правових норм ЄС, використання інструментів ЄС для розвитку малого та середнього бізнесу. [3]

Європейський Союз є основним торговельним партнером нашої країни. Саме з цією організацією обсяг зовнішньої торгівлі України станом на 2018 рік становить 41,1% від загального обсягу. Підсумковий обсяг торгівлі товарами та послугами з ЄС в 2018 році складає **43 341,3 млн. дол. США. Найбільшими торговельними партнерами України серед країн ЄС у 2018 р. були:** Німеччина (18,1%), Польща (14,7%), Італія (9,8%), Угорщина (6,1%), Нідерланди (5,5%), Велика Британія (5,1%), Франція (4,6%). [6]

В своїй митній політиці Україна має досвід застосування методів протекціонізму. Використовуючи право тарифного захисту, наша держава ввела додатковий імпортний збір, який становив 10% для сільськогосподарської продукції та 5% для промислової. Дані заходи передбаченні погіршенням рівноваги платіжного балансу та націлені на мінімізацію умов зметення золотовалютних резервів.

Величезною проблемою митної системи України є суттєве відставання можливостей митного контролю від потреб пропускну здатності. Нарощування обсягів товаропотоку 2017-2018 років дали змогу виявити проблему значних часових витрат при проведенні митного огляду та подальшого документального оформлення. Про недоліки існуючої митної системи в нашій країні свідчать такі факти: випадки незаконного переміщення продукції, розрахунки за експортно-імпортними операціями за допомогою офшорних зон, штучне заниження митних зборів при імпортуванні товарів, незаконний збут результатів інтелектуальної праці у вигляді запатентованих пристроїв. [2]

Ще однією сферою, що потребує конкретних і невідкладних змін, є застаріла структура державного апарату, яка вже не здатна ефективно вирішувати різноманітні питання митної політики. Спроба реформування даної інстанції відбулася у 2012 році шляхом утворення Міністерства доходів і зборів України з тодішніх окремих податкової та митної служб. Але вже у

2014 році на їх базі була створена Державна фіскальна служба України, яка має у своїй структурі Департамент податкового та митного аудиту, що регулює митні питання.

Найбільш раціональним варіантом для вирішення організаційних питань митної системи є перехід митниці до незалежної структури, яка має право на захист митної безпеки країни та її інтересів. Даний орган забезпечуватиме гармонізацію зовнішньої торгівлі, захист національного ринку, унеможливуватиме митні правопорушення, регулюватиме процес інтеграції України у світовий економічний простір.

Актуальним питанням функціонування митної установи є визначення рівноваги митного тарифу задля регулювання експортно-імпортних операцій. Усунення цієї проблеми сприятиме ліквідації економічних бар'єрів на шляху до створення прозорої системи діяльності митної служби. Дані заходи дозволять значно зменшити корупцію в митних органах, кількість контрабандних угод та операцій з невідповідним декларуванням імпортової продукції.

Терміновим є завдання реформування митного законодавства задля посилення співпраці з важливими світовими економічними агентами. Крім виконання принципів ЄС та СОТ, слід розробити стратегію захисту важливих галузей економіки. Для цього потрібно провести такі дії: створити єдину систему контролю за експортно-імпортними та транзитними операціями, розробити стандарт перевірки товару, впровадити автоматизований аналіз митного догляду, надати сторонам ЗЕД доступ до електронного оформлення документів за митними операціями, створити платформу для подання електронних митних декларацій і можливість її використання у проведенні митних процедур.[3]

З огляду на особливості діяльності митної політики в Україні пріоритетними напрямками її реформування в найближчі роки мають бути:

- сприяння захисту національних виробників;
- полегшення проходження митних процедур;
- впровадження міжнародних стандартів;
- застосування гнучкого митного тарифу;
- встановлення митної вартості для віх режимів ЗЕД;
- перехід до електронної митної системи;
- забезпечити постійний моніторинг головних аспектів митної справи;
- розробка методів для мінімізації негативних явищ, пов'язаних з митним кордоном;
- реформування інформаційної бази митних операцій.

Значимими сферами розвитку митного законодавства є забезпечення стабільності митної взаємодії на основі чинних законів, контроль за дотриманням соціальної справедливості в процесі управління митною системою, впровадження загальних світових стандартів та тенденцій митної діяльності країн у національну митну політику, спрощення системи проходження митних процедур та контролю над ними, створення єдиного регламенту митних процедур.

Отже, митно-тарифне регулювання є важливою складовою фінансової політики держави і потребує підвищеної уваги у зв'язку з євроінтеграційними процесами. Митна система України має свої особливості, які потрібно враховувати при формуванні митної політики та визначенні курсу зовнішньоторговельних відносин. Необхідною умовою швидкої інтеграції у світовий торговельний комплекс є реформування митної системи України, зокрема чинного законодавства, до міжнародних норм і стандартів. Виконання даної умови закріпить успіхи у співробітництві України та Європейського Союзу.

Список джерел:

1. *Артеменко Д.В., Бабенко Л.Г., Гавриленко Б.В. і ін. Торгівля через офшорні зони: раціональна необхідність чи перепона для розвитку України. Журнал «Спільне». 2016. №4. URL:*

<http://commons.com.ua/uk/torgivlya-cherez-ofshornizoni-ratsionalna-neobhidnist-chi-perepona-dlya-rozvitku-ukrayini>.

2. Гуцу С.Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції. *Гуманітарний часопис*. 2015 №4. С.132–134.

3. Корнева Т.В. Модернізація митної служби України в умовах Євроінтеграції. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. №1. С. 190–193.

4. Митний кодекс України: станом на 25.11.2018 №4495-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.

5. Панько Т. О. Особливості митно-тарифного захисту в умовах асоціації України з ЄС. *Економіка України*. 2017. №5. С.23–24.

6. Про торговельно-економічне співробітництво Україна-ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade>.